การอนุรักษ์ภาษาลาวครั่งในตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

Conservation of Lao Khrang language, Phrong Madua Subdistrict, Mueang District, Nakhon Pathom Province

รับบทความ	09/10/2022
แก้ไขบทความ	20/02/2023
ยอมรับบทความ	14/03/2023

ฐิติยา ทองโชติ[1] ณัฐฐิญา เปรมปริก[2]
และธราณัฏฐ์ คงรัตน์อาภรณ์[3]
Titiya Thongchot Natthiya Premprik
and Tharanut Kongrataporn

บทคัดย่อ

การอนุรักษ์ภาษาลาวครั่งในตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง บ้านโพรงมะเดื่อ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เพื่อศึกษาสาเหตุการหายไปของภาษาลาวครั่ง บ้านโพรงมะเดื่อ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม และเพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และสืบสานภาษาลาวครั่ง บ้านโพรงมะเดื่อ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ประกอบไปด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสัมภาษณ์กลุ่มเฉพาะ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ คนในชุมชน ผู้รู้ในชุมชน และผู้แทนจากกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นชุมชนที่มีความโดดเด่นทางด้านภาษาพูดของชาวไทยที่มีเชื้อสายลาวครั่ง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า แต่เดิมชาวบ้านนามีชุมชนอยู่บริเวณที่เรียกกันในปัจจุบันว่ากะดีเดียว แต่เนื่องจากในอดีตที่ดินที่อยู่ในปัจจุบันดังกล่าวเกิดน้ำท่วมซ้ำซากไม่สามารถอยู่อาศัยได้จึงค่อยเป็นค่อยไปโยกย้ายมาเรื่อย ๆ เพื่อหาแหล่งที่อยู่อาศัยที่มั่นคงตามพื้นที่รกร้างว่างเปล่าที่มีลักษณะเป็นที่ดอนพออยู่อาศัยทำกินได้ จนกระทั่งเกิดเป็นชุมชนถาวรอยู่ที่บ้านนาได้ในปัจจุบัน สาเหตุของการหายไปของภาษาลาวครั่งจากกลุ่มประชากรในตำบลโพรงมะเดื่อ พบว่า การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้นนั้นทำให้เกิดค่านิยมใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมในปัจจุบันทำให้มีวัฒนธรรมอื่นเข้ามามากขึ้น ผู้คนมีอิสระมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมของคนในชุมชนที่เปลี่ยนไป เป็นสังคมแห่งการทำงานมากเกินไป หรือแม้กระทั่งการขาดการติดต่อกันระหว่างผู้ที่พูดภาษาเดียวกัน เป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้

[1]ครูโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

Teacher, Phrapathom Witthayalai School Mueang District, Nakhon Pathom Province

[2]ครูโรงเรียนอาทรสังขะวัฒนะ2 วัดวังตะกู อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

Teacher, Artornsangkhawattana 2 watwangtakoo School, Mueang District, Nakhon Pathom Province

[3]ครูโรงเรียนสกลวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

Teacher, Sakolwittaya school, Sam Phran District, Nakhon Pathom Province

ภาษาลาวครั่งนั้นหายไปหรือมีการใช้ภาษาลาวครั่งกันน้อยลง และแนวทางการอนุรักษ์และสืบสานภาษาลาวครั่งบ้านโพรงมะเดื่อ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม คือ ส่งเสริมให้ผู้ใหญ่ในครอบครัวมีการสนทนากันเป็นภาษาลาวครั่งเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและจดจำภาษาลาวครั่งเพื่อให้เยาวชนรุ่นต่อ ๆ ไปได้สืบทอดภาษาลาวครั่ง ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาลาวครั่งหรือความเป็นมาของภาษาลาวครั่งให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักมากขึ้น ส่งเสริมศูนย์การเรียนลาวครั่งในชุมชนโพรงมะเดื่อ ให้คนทั่วไปรู้จักมากขึ้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมภาษาลาวครั่งและวัฒนธรรมของลาวครั่ง นอกจากนี้ยังควรใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ในการ ประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งทางวัฒนธรรมการใช้ภาษาลาวครั่งและเห็นความสำคัญของภาษาลาวครั่งต่อไป

คำสำคัญ: *ภาษาลาวครั่ง การอนุรักษ์ กลุ่มชาติพันธุ์*

Abstract

Conservation of Lao Khrang language, Phrong Madua Subdistrict, Mueang District, Nakhon Pathom Province Aim To study the history of the Lao Khrang ethnic group Baan Prong Maduea, Prong Maduea Subdistrict, Mueang District, Nakhon Pathom Province To study the reasons for the disappearance of the Lao Khrang language Ban Phrong fig Phrong Madua Subdistrict, Mueang District, Nakhon Pathom Province And to study the ways of preserving and continuing the Lao Khrang language Ban Phrong fig Phrong Madua Subdistrict, Mueang District, Nakhon Pathom Province.

This research is qualitative research. Consisting of in- depth interviews and interviews with specific informants, including people in the community, people in the community, and representatives from various groups in the community, Prong Madue Sub-district, Mueang District, Nakhon Pathom Province. Which is a remarkable language community of Thai people of Lao Khrang descent Data from the interview will be analyzed using content analysis method.

The result of the research shows that, in the past, the villagers had a community in the area now known as Kadi Diao. But since in the past, the current land was flooded repeatedly, unable to live, so gradually moved to find stable habitats in the wasteland that resembles upland habitats. have Until becoming a permanent community in Ban Na

at present The cause of the disappearance of the Lao Khrang language from the population of Phong Maduea Subdistrict found that the change in modern technology has created new values. Changes in culture today have led to more cultures coming in, people becoming more independent. Social changes of people in the community that have changed. Is a society of overwork Or even the lack of contact between people who speak the same language Is an important reason for the disappearance of the Lao Khrang language or the use of the Lao Khrang language and the conservation and preservation of the Lao Khrang language Ban Phrong fig Phrong Maduea Subdistrict, Mueang District, Nakhon Pathom Province is to encourage the adults in the family to have conversations in the Lao Khrang language in order to become familiar and remember the Lao Khrang language for the next generations to inherit the Lao Khrang language. Promoting the teaching of Lao Khrang language or the history of the Lao Khrang language for children and youth to get to know more Promoting the Lao Khrang Learning Center in Phrong Madue community For the general public to know more in order to preserve and promote Lao Khrang language and culture of Laos Khrang In addition, technology should be utilized for public relations in order to increase cultural appreciation of the use of the Lao Khrang language and to continue to see the importance of the Lao Khrang language.

Keywords: *Lao Khrang language, conservation, ethnic groups.*

บทนำ

วัฒนธรรมที่ปรากฏในสังคมไทยต้องยอมรับว่า หลายสิ่งหลายอย่างที่ใช้กันอยู่หรือแม้แต่สิ่งที่เราเรียกว่า วัฒนธรรมไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยนั้น ย่อมประกอบไปด้วยวัฒนธรรมจากชนชาติอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมไทยก็ย่อมมีเอกลักษณ์เฉพาะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับสังคมไทยมากกว่าการที่จะคงใช้อยู่ในลักษณะที่ถูกสร้างสรรค์ไว้คงเดิมตลอดไป สังคมไทยได้รับวัฒนธรรมจากชนชาวพื้นเมืองที่อาศัยกันอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิ ชนชาติอื่นที่เข้ามาติดต่อสัมพันธ์กัน นำมาหล่อหลอมกับวัฒนธรรมเดิมจนมาเป็นวัฒนธรรมไทย (ณรงค์ เส็งประชา, 2544) วัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือเป็นธรรมชาติ หรือเป็นความงามตามธรรมชาตินั้น เกิดจากการสะท้อนวิถีชีวิตของชุมชนและสังคม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของชุมชน เป็นกระแสธารแห่งปัญญา เป็นสิ่ง

ทรงคุณค่า เป็นสิ่งสูงส่งทางจิตวิญญาณ เป็นความสุขอันประณีตล้ำลึกจากอิสรภาพ เป็นความรู้ที่บูรณาการที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของมนุษย์ในทุก ๆ ด้าน เป็นรากฐานของสังคมมาช้านาน การพัฒนาประเทศที่ตัดขาดจากรากฐานทางศิลปวัฒนธรรม จะก่อให้เกิดผลเสียอย่างมากมาย (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2531)

การสื่อสารเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อมนุษย์เพราะมนุษย์ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของตนและเพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคม โดยถือว่าเป็นพื้นฐานของการติดต่อของมนุษย์ และเป็นเครื่องมือสำคัญของกระบวนการสังคม ยิ่งสังคมมีความซับซ้อนมากและประกอบด้วยคนจำนวนมากขึ้นเท่าใด การสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียนล้วนเกิดจากความพยายามอย่างสูงของคนต่อเนื่องมาหลายชั่วอายุ

ภาษา เป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้สื่อสารกัน มนุษย์ในทุกสังคมมีภาษาเฉพาะของตน เนื่องจากภาษามีคุณสมบัติ คือ มีความเป็นระบบ เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดจากรุ่นอายุหนึ่งไปสู่อีกรุ่นอายุหนึ่ง เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเป็นสิ่งที่ยอมรับโดยสมาชิกของสังคม และที่สำคัญที่สุด คือเป็นสมบัติของมนุษย์โดยทั่ว ๆ ไปภาษาแต่ละภาษามีผู้พูดที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มในสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ซึ่งโดยทั่วไปอาจจะอยู่ในรูปของประเทศ หรือภาษาอาจพูดกันในชุมชนที่เล็กกว่าประเทศก็ได้ เช่น ในจังหวัด อำเภอ ตำบล หรือแม้แต่หมู่บ้าน โดยอาจเป็นภาษาเดียวกัน หรือคนละภาษา แต่มีความแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างนี้เป็นไปตามท้องถิ่นตามกลุ่มชนนั้น ๆ จึงเรียกได้ว่า “ภาษาถิ่น” (สุทราภรณ์ ตาลกุล และคณะ, 2559) จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ในเขตภาคกลางของประเทศไทย และเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางด้านการสื่อสารด้วยภาษาเกิดจากการอพยพของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียกว่า “ลาวครั่ง”เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภอเมืองในจังหวัดนครปฐมจึงทำให้มีลักษณะทางภาษาพูดที่แตกต่างกัน

ลาวครั่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันว่า ลาวขี้คั่ง ลาวคั่ง หรือลาวครั่ง ที่มาของคำว่า “คั่งหรือครั่ง” มีข้อสันนิษฐาน 3 ประการ คือ ประการแรก สันนิษฐานว่ามาจากคำว่า “ภูฆัง หรือ ภูครัง” ซึ่งเป็นชื่อภูเขาที่มีลักษณะคล้ายระฆังอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของหลวงพระบางในประเทศลาวซึ่งเป็นถิ่นฐานเดิมของลาวครั่ง ประการที่สอง “คั่งหรือขี้คั่ง” คือ ครั่งที่ใช้ผนึกตรา และมาออกเสียงว่า “คั่ง” ในภาษาลาวครั่งเพราะในภาษานี้ไม่มีเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ข้อสันนิษฐานประการที่สาม คือ ลาวครั่งนิยมเลี้ยงครั่งและใช้ครั่งย้อมผ้า จึงใช้ครั่งเป็นของส่งส่วยให้กับรัฐบาลไทย จึงได้ชื่อว่าลาวขี้ครั่ง นอกจากชื่อที่กล่าวไปแล้วนั้น ลาวครั่งยังมีชื่ออื่นแตกต่างกันออกไปตามท้องที่ เช่น “ลาวเต่าเหลือง” เป็นชื่อเรียกลาวครั่งที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ ชื่อนี้มีที่มาว่าชาวลาวครั่งที่จังหวัดนี้อาศัยอยู่ตามป่าเขา เหมือนเต่าที่มีกระดองสีเหลือง ส่วน “ลาวด่าน” เป็นชื่อเรียกลาวครั่งที่อาศัยอยู่ในอำเภอด่านช้าย จังหวัดเลย และอำเถอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี และ “ลาวโนนปอแดง”เป็นชื่อเรียกลาวครั่งที่อาศัยอยู่ในอำเภอบรรพตพิสัย

จังหวัดนครสวรรค์ นอกจากนี้ยังมีการรียกชื่อลาวครั่งตามเสียงคำลงท้ายของภาษาลาวครั่ง คือ “ลาวก๊ะล่ะ หรือลาวล่อก๊อ” (สมทรง บุรุษพัฒน์ และคณะ, 2554: 102)

ปัจจุบันชุมชนลาวครั่ง ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ลักษณะเด่นคือชาวชุมชนลาวครั่ง ยังใช้ภาษาลาวครั่งในชีวิตประจำวัน ในบริบทของศาสนาและประเพณีพิธีกรรมจึงทำให้มีเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นตัวตนที่ชัดเจนทั้งลักษณะสำเนียง คำศัพท์ อีกทั้งยังสามารถสื่อสารร่วมกันได้ นอกจากนี้แล้วภาษาลาวครั่ง ยังได้ถูกปลูกฝังให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมทางภาษาให้กับลูกหลาน จึงทำให้กลายเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของการสื่อสารด้วยภาษาถิ่นของตนเอง แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไปภาษาลาวครั่งก็ค่อย ๆ เลือนหายไปจากชุมชน เนื่องจากคนในชุมชนที่มีเชื้อสายลาวครั่งนั้นไม่ใช้ภาษาลาวครั่งในชีวิตประจำวันดังเช่นแต่ก่อน ส่วนมากจะหันมาพูดภาษากลางเสียมากกว่า บางคนสามารถฟังเข้าใจแต่ไม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาลาวครั่งได้ ทำให้ภาษาลาวครั่งค่อย ๆ จางหายไปจากชุมชน

ด้วยเหตุแห่งความหลากหลายและเลือนหายของการสื่อสารด้วยภาษาลาวครั่งนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาถึงกระบวนการเพื่ออนุรักษ์ภาษาลาวครั่ง และแนวทางการสืบทอดภาษาลาวครั่งของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่งในจังหวัดนครปฐม เพื่อให้ภาษาลาวครั่งยังคงอยู่คู่กับลูกชาวลาวครั่งจังหวัดนครปฐมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง บ้านโพรงมะเดื่อ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาสาเหตุการหายไปของภาษาลาวครั่ง บ้านโพรงมะเดื่อ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อนำเสนอทางการอนุรักษ์และสืบสานภาษาลาวครั่ง บ้านโพรงมะเดื่อ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตในการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ขอบเขตด้านเนื้อหาและขอบเขตด้านประชากร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง และแนวทางการอนุรักษ์ภาษาลาวคลั่ง บ้านโพรงมะเดื่อ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร ได้แก่ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นชุมชนที่มีความโดดเด่นทางด้านภาษาพูดของชาวไทยที่มีเชื้อสายลาวครั่ง โดยมีกลุ่มเป้าหมาย

ประกอบด้วย ผู้ร่วมวิจัยที่เป็นตัวแทนจากชุมชนซึ่งเป็นผู้มีความรู้ด้านภาษาลาวครั่งของชุมชน และกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ได้แก่ คนในชุมชน ผู้รู้ในชุมชน และผู้แทนจากกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน

ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview โดยวิธีการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นคำถามในการวิจัย จากนั้นได้ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลภาคสนามสำหรับนำข้อมูลมาวิเคราะห์เขียนสรุป และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา (descriptive research) ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้พิพิธภัณฑ์วัดโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

1.2 ผู้นำชุมชน (กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน)

1.3 ประชาชนทั่วไปในชุมชนโพรงมะเดื่อ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์ภาษาลาวครั่ง ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ทางผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึกด้วยคำถามปลายเปิด โดยการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะกลุ่มประชาชนชาวลาวครั่งในตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม และให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น ซึ่งก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะขออนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการบันทึกเสียง สนทนา หากไม่อนุญาตก็จะงดบันทึกเสียงสนทนา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

2.1 ตัวผู้วิจัย

เป็นเครื่องมือสำคัญในการทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ ตั้งคำถาม จดบันทึก และการวิเคราะห์ข้อมูล แต่เนื่องจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกเป็นการพูดคุยเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านข้อเท็จจริงและข้อมูลด้านความคิดเห็นคำถามในการสัมภาษณ์อาจเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์หรือข้อมูลที่ได้รับ

2.2 การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถกระทำได้ 3 ระดับ คือ 1) การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ คือ การสัมภาษณ์ การนัดแนะ เวลา สถานที่แน่นอนไว้ก่อน 2) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ คือ การสัมภาษณ์โดยการพบปะโดยส่วนตัว 3) การสัมภาษณ์แบบพูดคุยเป็นกันเอง คือ การพูดคุยกันธรรมดา การพูดคุยเป็นไปตามธรรมชาติ

2.3 อุปกรณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง เพื่อบันทึกข้อมูลเสียงในการสนทนาและการสัมภาษณ์ โดยจะขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลหลักก่อนการบันทึกเสียงทุกครั้ง และแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ รวมถึงสมุดจดบันทึก (fields-note) ผู้วิจัยใช้บันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต รวมถึง ประเด็นความคิดเห็นต่าง ๆ

3. แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งจากงานหนังสือ วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และเว็บไซต์ เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจแล้วเลือกวิเคราะห์ประเด็นที่สนใจ โดยผู้วิจัยแบ่งประเภทของข้อมูล ตามรูปแบบการเก็บข้อมูลเป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เป็นข้อมูลที่อยู่ในรูปของประสบการณ์ของแต่ละบุคคล การเก็บข้อมูลจะรวบรวมด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งในการเลือกตัวอย่างจะเป็นแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกลุ่มประชาชนชาวลาวครั่งในตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม และการสัมภาษณ์จะใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการเก็บข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการสัมภาษณ์เชิงลึกและกำหนดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มจากการสรรหา และคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก เตรียมตัว และคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ขั้นตอนที่ 2 การสรรหา และคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยได้สรรหาประชาชนชาวลาวครั่งในตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยเริ่มสรรหาจากญาติพี่น้อง และได้มีการแนะนำผู้ให้ข้อมูลหลักท่านอื่น ๆ ต่อไป หรือที่เรียกว่า “Snowball Sampling” หรือ “การสุ่มแบบลูกบอลหิมะ” และผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยพิจารณาจากคุณสมบัติที่ตรงกับความต้องการ บุคคลท่านนั้นสะดวกที่จะให้ข้อมูล และสามารถนัด เวลา สถานที่ที่เหมาะสมในการสัมภาษณ์ได้หรือไม่

ขั้นตอนที่ 3 การเข้าพบด้วยตนเอง พร้อมทั้งแนะนำตัว แจ้งวัตถุประสงค์ โดยก่อนที่ผู้วิจัยจะเข้าพบผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยได้โทรศัพท์สอบถามข้อมูลเบื้องต้น ทำความรู้จัก และสร้างความสัมพันธ์เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดความเชื่อใจและพร้อมที่จะให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ จากนั้นจึงนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่สะดวกแก่ผู้ให้ข้อมูลหลัก เมื่อได้พบผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยได้แนะนำตัวอย่างเป็นทางการ และแจ้งวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนอีกครั้ง ก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักนั้น ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้เตรียมตัวและ คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ โดยการหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาของลาวครั่ง ก่อนเริ่มสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง และจดบันทึกข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งการสัมภาษณ์เป็นไปแบบกันเอง ไม่กดดัน เพื่อสร้างความสบายใจต่อผู้ให้ข้อมูลและไม่อึดอัดในการให้ข้อมูลและตอบคำถาม และเมื่อจบการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตขอข้อมูลเพิ่มเติมทางโทรศัพท์ หากข้อมูลที่ได้นั้นไม่เพียงพอต่อการวิเคราะห์และสรุปผลวิจัย

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเริ่มจากการถอดคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก และสร้างเอกสารของแต่ละคนไว้ จากนั้นผู้วิจัยได้อ่านเอกสารที่ได้จากการถอดคำสัมภาษณ์ รวมกับอ่านข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึก เพื่อหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย และรวบรวม ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ของแต่ละคนไว้ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการจำแนก ประเภทข้อมูล (typological analysis) โดยใช้การวิเคราะห์คำหลัก (domain analysis) แล้วนำข้อมูล ดังกล่าวมาพิจารณาประเด็นหลัก แล้วแบ่งเป็นประเด็นย่อยอีกครั้ง จากนั้นสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (analytic induction) เพื่อสรุปข้อมูลเพื่อนำมาเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทฤษฎีหรือการทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าจากหนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร บทความ เอกสารทางวิชาการ เว็บไซต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลมารวมเป็นหมวดหมู่และแยกประเด็นของข้อมูลที่ต้องการ เพื่อสร้างขอบเขตที่ชัดเจนและถูกต้อง โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาถอดบทสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (word by word) แล้วอ่านบทสัมภาษณ์ดังกล่าวซ้ำหลาย ๆ รอบ เพื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้รับ และใช้วิธีการจำแนกประเภทข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ โดยการวิเคราะห์คำหลักจำแนกคำที่มีความสัมพันธ์กันมาไว้ในชุดข้อมูลเดียวกัน นำมาวิเคราะห์เป็นประเด็นหลักและแบ่งเป็นประเด็นย่อยต่อไป จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นั้นมาสร้างข้อสรุป

แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยการเขียนบรรยายถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นหลักกับประเด็นย่อย เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการตีความตามวัตถุประสงค์การวิจัย และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล เพื่อเชื่อมโยงไปสู่แนวคิดและทฤษฎีที่ทำการศึกษา โดยสรุปผลข้อมูลแบบการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ภาษาลาวครั่ง ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เป็นการนำเสนอผลการศึกษาจากข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมา โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง บ้านโพรงมะเดื่อ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

เดิมตำบลโพรงมะเดื่อมีชื่อ เรียกว่า “บ้านหัวเข้” เพราะคลองตรงข้ามสะพานเกวียนมีต้นมะเดื่อใหญ่อยู่ต้นหนึ่ง มีโพรงใหญ่จนมีจระเข้เข้าไปอาศัยอยู่ได้ ต่อมาจระเข้หายไปเหลือแต่โพรง จึงได้เปลี่ยนชื่อจากบ้านหัวเข้มาเป็น “บ้านโพรงมะเดื่อ” ก่อนที่เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อจะได้ยกฐานะนั้นได้เป็นสุขาภิบาลตำบลโพรงมะเดื่อมาก่อนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 จนถึง พ.ศ. 2542 มีการแต่งตั้งโดยตำแหน่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 จนถึง พ.ศ. 2529 และโดยการเลือกตั้ง พ.ศ. 2529 จนถึง พ.ศ. 2542 มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการสุขาภิบาลตำบลโพรงมะเดื่อ จำนวน 15 คน แล้วจึงได้ยกฐานะเป็น “เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ” เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 จนถึงปัจจุบัน มีผู้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลโพรงมะเดื่อ จำนวน 4 คน

ตำบลโพรงมะเดื่อมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มทั่วทั้งบริเวณเป็นแผ่นดินผืนใหญ่ถูกแบ่งย่อยโดยคลองธรรมชาติ ลำธารธรรมชาติ และคลองชลประทาน พื้นที่ทั้งหมดเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม พื้นที่มีลักษณะลาดเอียงโดยลาดเอียงจากทางด้านทิศเหนือลงไปทางทิศใต้และทางด้านทิศใต้มีทางรถไฟสายใต้ และถนนเพชรเกษมเป็นทางแนวขนานไปทางทิศใต้

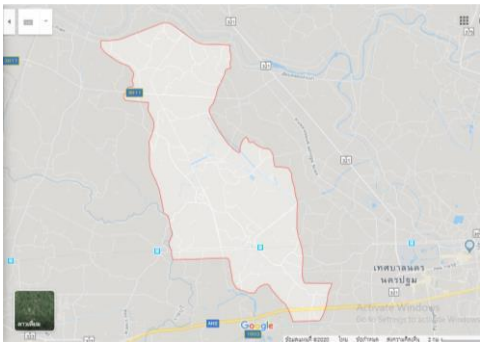

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงขอบเขตของเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ

ความเป็นมาของชาวลาวครั่ง

ประวัติความเป็นมาของลาวครั่งนั้น จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่าบรรพบุรุษได้อพยพมาจาก อาณาจักรเวียงจันทร์ และหลวงพระบางพร้อมกับลาวกลุ่มอื่น ๆ ได้อพยพเข้ามาที่ประเทศไทยด้วยเหตุผลที่ทางการเมืองและเป็นเชลยศึกยามสงคราม อาศัยอยู่บริเวณภาคกลางของประเทศไทย

ในการอพยพของชาวลาวพบว่ากลุ่มคนลาวที่ถูกกวาดต้อนมายังเมืองสุพรรณบุรีก็ยังคงแยกอยู่กันตามวัฒนธรรมย่อยของตนจึงปรากฏว่าในเขตจังหวัดสุพรรณบุรีแห่งนี้ ประกอบด้วยชุมชนคนลาวหลายกลุ่มด้วยกัน เช่น ลาวเวียง (ลาวเวียงจันทน์) ลาวโซ่ง ลาวพวน และลาวครั่ง ในระยะแรกนั้นส่วนใหญ่ต่างก็ยังคงมีความรู้สึกกังวลกับอนาคตของตนด้วยเหตุที่อยู่ในฐานะเชลยสงครามซึ่งรูปการทั่วไปแล้วมักจะต้องโยกย้ายที่อยู่อาศัยบ่อย ๆ ผู้คนยังคงทำมาหากินด้วยการหาของป่า ล่าสัตว์ และทำไร่เลื่อนลอยเสมือนเมื่อครั้งที่ยังอยู่ในเขตภูคัง ประเทศลาว จะเห็นได้ว่าการทำมาหากินในลักษณะนี้ต้องอาศัยธรรมชาติเป็นหลักในบางครั้งต้องประสบกับภาวะภัยพิบัติทางธรรมชาติ อาทิ น้ำท่วมหรือฝนแล้ง ในปี พ.ศ. 2374 การทำนาไม่ได้ผลชาวบ้านต้องหากลอยจากป่ามาหุงผสมกับข้าวสารที่พอมีเหลืออยู่ ยิ่งไปกว่านั้นยังต้องเผชิญกับความป่วยไข้นานา ทั้งไข้ทรพิษ ไข้จับสั่น โรคท้องร่วง โรคบิด โรคคุดทะราด บาดทะยัก วัณโรค กาฬโรค และอหิวาตกโรค

เมื่อต้องเผชิญต่อสถานการณ์เช่นนี้ชาวบ้านส่วนใหญ่รวมทั้งลาวครั่งจึงต้องอพยพเพื่อหาแหล่งทำกินและที่อยู่อาศัยในที่แห่งใหม่อยู่เสมอการตั้งถิ่นฐานหรือการเคลื่อนย้ายของกลุ่มลาวครั่งนั้นมักจะมีผู้นำกลุ่มซึ่งเป็นผู้ดูแลปกป้องและควบคุมความเป็นระเบียบของกลุ่ม ผู้นำกลุ่ม คือ ผู้ที่มีความสามารถทั้งในการรบและการเจรจาติดต่อกับผู้คนนอกชุมชน ในการอพยพนั้นจะเห็นได้ว่าลาวครั่งไม่ได้อยู่เป็นหลักแหล่ง ในที่ใดที่หนึ่งอย่างถาวรเหมือนกับชาวบ้านในท้องถิ่นอื่น ๆ ในแถบภาคกลางของประเทศ ลักษณะการย้ายถิ่นที่อยู่หลายครั้งเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่าชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ดำรงชีวิตอยู่ในดินแดน

ประเทศสยามได้อย่างค่อนข้างเป็นอิสระจากการควบคุมของส่วนกลาง ความรู้สึกที่ว่าตนเป็นคนต่างวัฒนธรรมก็เป็นสาเหตุหนึ่งทำให้ลาวครั่งแยกตัวอยู่อย่างไม่ค่อยจะเกี่ยวข้องกับคนกลุ่มอื่น ๆ มากนัก ความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการอยู่ร่วมกันในสังคมชาวลาวครั่งก็ปรารถนาสิ่งนี้เช่นเดียวกันกับคนกลุ่มอื่น ๆ และหากต้องคอยเสี่ยงภัยกับภัยอื่นเนื่องจากการปล้นสะดมและถูกรบกวนอยู่เนือง ๆ ก็จำเป็นจะต้องย้ายไปหาที่ปลอดภัยแห่งใหม่อยู่เสมอ อาชญากรรมและโจรกรรมเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของในการย้ายถิ่นฐานของชาวลาวคลั่ง

ภาพที่ 2 ชาวลาวครั่ง ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
ที่มา: (กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่งโพรงมะเดื่อ, 2560)

สรุปได้ว่า จากประวัติและความเป็นมาของลาวครั่งได้ข้อค้นพบว่าการตั้งถิ่นฐานของชาวลาวครั่งมีความเป็นมาอันยาวนาน กระจายตัวตามจังหวัดต่าง ๆ ชาวลาวครั่งมีอยู่อาศัยมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย มีการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ มีอาหารการกินที่ได้จากวัตถุดิบภายในท้องถิ่น มีภาษาเป็นของตนเองเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารกัน ตั้งแต่เกิดจนตายมีความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับผีบรรพบุรุษ และพระพุทธศาสนา โดยมีบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนกับผี

คำศัพท์ดั้งเดิมของภาษาลาวครั่ง

ภาษาลาวครั่งจัดอยู่ในตระกูลภาษาไท สาขาตะวันตกเฉียงใต้ มีความคล้ายคลึงกับภาษาลาวในแถบภาคเหนือและภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศลาว ภาษาลาวที่พูดกันเป็นส่วนใหญ่ในอำเภอนครไทยจังหวัดพิษณุโลก “พยัญชนะในภาษาลาวครั่งมี 20 หน่วยเสียง ได้แก่ (ก) (ข) (ค ฆ) (ง) (จ) (ซ ส) (ด) (ต) (ท ธ ฒ) (น) (บ) (ป) (พ ผ) (ม) (ฟ) (ญ ย) (ว) (ล) (ห ฮ) (อ) ทั้งหมดเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะต้นได้ แต่เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายได้ 9 หน่วยเสียง ได้แก่ (-ก) (-ง) (-ป) (-ด) (-น) (-ม) (-ย) (-ว) และ (-อ) หน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำมักจะไม่ปรากฏทั่วไปในภาษาลาวครั่ง เช่น พริก เรียก พิก ปลา เรียก ปา

และ ช ใช้ ซ เช่น ช้าง เป็น ซ้าง สระในภาษาลาวครั่งมี 18 หน่วยเสียง ได้แก่ (อิ) (อี) (เอะ) (เอ) (แอะ) (แอ) (อึ) (อื) (เออะ) (เออ) (อะ) (อา) (อุ) (อู) (โอะ) (โอ) (เอาะ) (ออ) และสระประสม มี 6 หน่วยเสียง ได้แก่ (เอียะ) (เอีย) (เอือะ) (เอือ) (อัวะ) (อัว) แต่เดิมในภาษาลาวครั่งไม่มีเสียงสระเอือ เช่น เกลือ ออกเสียง เกีย เสือ ออกเสียง เสีย วรรณยุกต์มี 5 หน่วยเสียง แต่อาจจะมีความแตกต่างกันไปบ้างในแต่ละท้องถิ่น ลักษณะเด่นของภาษาลาวครั่งที่แตกต่างจากภาษาลาวกลุ่มอื่น ๆ นอกจากลักษณะทางเสียงแล้ว เรื่องคำลงท้ายก็เป็นเอกลักษณ์ทางภาษาของกลุ่ม” แม้จะออกเสียงและสำเนียงเพี้ยน ๆ ไป

ตอนที่ 2 สาเหตุของการเลือนหายของภาษาลาวครั่ง

ในปัจจุบันถือได้ว่าสังคมไทยของเราได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนเป็นอย่างยิ่ง จากการที่ได้วิจัยภาคสนามในพื้นที่จริง ณ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ทำให้พบว่าได้มีปัจจัยในหลาย ๆ ด้านที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของภาษาลาวครั่ง ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ดังต่อไปนี้

1. อาจจะมาจากเรื่องเล่าที่เป็นเรื่องขบขันในสมัยก่อนว่าเวลาชาวลาวครั่งนั่งรถเมล์หรือเดินทางไปไหน แล้วในขณะนั่งรถ รถโครงเครงทำให้มีคนบอกให้จับราวไว้ แต่ทว่าคนลาวครั่งเข้าใจว่าผู้อื่นจะมาจับตัวคนลาวไว้ ชาวลาวครั่งจึงเกิดความกลัวว่าจะโดนจับตัว จึงเป็นเหตุผลที่ชาวลาวครั่งไม่พูดภาษาลาวครั่ง พยายามจะกลบเกลื่อนความเป็นลาวโดยการพูดภาษาไทย

2. การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้นนั้นทำให้เกิดค่านิยมใหม่ ๆ ขึ้นมากมาย ส่งผลให้เกิดความอายในการพูดภาษาลาวครั่งหรือจึงเป็นสาเหตุที่จะให้ภาษาลาวครั่งเลือนหายไปในปัจจุบัน

3. การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนาธรรมในปัจจุบันทำให้มีวัฒนธรรมอื่นเข้ามามากขึ้น นับเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้ผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม และสิ่งเหล่านี้ก็มีความสัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคมด้วย คือ ผู้คนมีอิสระในการเลือกคู่ครอง จึงทำให้มีการแต่งงานกับคนที่เป็นชาติพันธุ์อื่น จึงต้องใช้ภาษากลางในการสื่อสาร

4. การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมของคนในชุมชนที่เปลี่ยนไปเป็นสังคมแห่งการทำงาน ผู้คนออกไปทำงานจึงไม่ได้มีเวลาที่จะสนใจในประเพณีอันดั้งเดิมที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน นอกจากนี้ยังเกิดจากการย้ายถิ่นฐานของชาวลาวครั่งเพื่อไปประกอบอาชีพนอกเขตพื้นที่บ้านของตนเองจึงทำให้ไม่ได้ใช้ภาษาลาวครั่ง

5. การขาดการติดต่อกันระหว่างชาวลาวครั่ง เมื่อชาวลาวครั่งมีการกระจายตัวออกไปอยู่ในชุมชนอื่น ทำให้ขาดการติดต่อและพูดคุยกับชาวลาวครั่งด้วยกันเอง

ตอนที่ 3 แนวทางในการอนุรักษ์ภาษาลาวครั่งของชาวลาวครั่ง ตำบลโพรงมะเดื่อ

จากการสัมภาษณ์นั้นส่งผลต่อการให้ความสำคัญต่อกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีแต่เนื่องจากการใช้ภาษาลาวครั่งของคนในชุมชนนั้นจะสิ้นสุดลงหากไม่มีการใช้ภาษาและไม่มีการอนุรักษ์ไว้ เหตุดังกล่าวทำให้แนวโน้มของการรักษาประเพณีและความเชื่อต่าง ๆ เสื่อมคลายลงไปประกอบกับการมีวิถีชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมของเด็กรุ่นใหม่ที่มีความรู้มากขึ้นไปทำงานนอกชุมชน และใช้ชีวิตแบบคนในเมืองที่ต้องเร่งรีบและเปิดรับข้อมูลข่าวสารมากขึ้น

นอกจากจะทำให้คุณค่าทางสังคมของชุมชนเสื่อมสลายไปแล้ว สภาพทางกายภาพก็จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างน่าเสียดายด้วยการปล่อยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่จะทำให้ชุมชนสูญเสียเอกลักษณ์ ภาษาที่ดีงามย่อมเป็นตัวเร่งให้เกิดความอ่อนแอในการจะธำรงรักษาเอกลักษณ์ของชุมชนให้คงอยู่มากยิ่งขึ้น การพัฒนาชุมชนไปอย่างไม่มีทิศทางทำให้คนในชุมชนขาดเป้าหมายร่วมกัน เช่น การปรากฏของตึกคอนกรีตภายในชุมชน เป็นต้น การปล่อยให้ผลกระทบต่าง ๆ ทำให้ชุมชนต้องสูญเสียเอกลักษณ์ไปในที่สุดเป็นสิ่งที่ไม่ควรยอมให้เกิดขึ้น ดังนั้น การกำหนดแนวทางในการพัฒนาและอนุรักษ์ภาษาจึงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ชุมชนมีความแข็งแกร่งและรักษาคุณค่าที่มีในด้านต่าง ๆ ไว้ได้ แม้ปัจจุบันจะมีแผนพัฒนาพื้นที่ที่ส่งผลลงถึงชุมชนเป็นที่รวมให้เกิดความเป็นชุมชนขึ้น ทำให้ชุมชนขาดการพัฒนาที่เป็นเอกภาพ ผู้ศึกษาจึงได้นำเสนอแนวทางการอนุรักษ์ภาษาลาวครั่ง ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยแบ่งแนวทางออกเป็น 3 แนวทาง ดังนี้

1. แนวทางการส่งเสริมภายในครอบครัว สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานแรกที่สุด และความสำคัญยิ่งของสังคม เพราะสถาบันขั้นมูลฐานที่เป็นจุดเริ่มต้นของสถาบันทั้งหลาย ดังนั้น การปลูกฝังภาษาลาวครั่งที่ดีที่สุด ควรเริ่มต้นจากครอบครัวโดยส่งเสริมในผู้ใหญ่ในครอบครัวมีการสนทนากันเป็นภาษาลาวครั่งเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและจดจำภาษาลาวครั่งเพื่อให้เยาวชนรุ่นต่อ ๆ ไปได้สืบทอดภาษาลาวครั่งต่อไป

2. แนวทางการส่งเสริมภาษาลาวครั่งในมิติทางการศึกษา การอนุรักษ์ภาษาลาวครั่งให้คงอยู่ตลอดไป ถึงแม้โลกจะเปลี่ยนแปลงเป็นโลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่เป็นตัวเร่งให้ภาษาถิ่นสูญหายไป ควรนำภาษาท้องถิ่นเข้าสู่ระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมภาษาลาวครั่งในด้านการเรียนการสอนโดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษา ท่าทาง สำนวน หรือแม้กระทั่งวัฒนธรรมท้องถิ่น ก็จะช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถเรียนรู้รับรู้การมีอยู่ คุณค่า และความสำคัญของภาษาลาวครั่ง

3. แนวทางในการประชาสัมพันธ์ภาษาลาวครั่ง ส่งเสริมศูนย์การเรียนลาวครั่งในชุมชนโพรงมะเดื่อ โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษา ท่าทาง สำนวน หรือแม้กระทั่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ปลูกฝัง

ให้ผู้คนทั้งภายใน และภายนอกชุมชน สามารถเรียนรู้และรับรู้ถึงการมีอยู่ และคุณค่าความสำคัญของภาษาลาวครั่ง

4. แนวทางการส่งเสริม สนับสนุน ภาษาลาวครั่ง โดยใช้เทคโนโลยีเป็นตัวช่วย ในปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทส่งผลให้แนวโน้มหรือค่านิยมการใช้สื่อมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก เราจึงควรใช้เทคโนโลยีส่งเสริมและพัฒนาในการอนุรักษ์ภาษาลาวครั่งให้คนยุคใหม่เข้าถึงได้ง่าย โดยใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์ เช่น Facebook, Instagram, Twitter เป็นต้น เพื่อให้ชาวลาวครั่งในชุมชนโพรงมะเดื่อ มีความเข้าใจความเป็นมาและซาบซึ้งวัฒนธรรมการใช้ภาษาลาวครั่งและเห็นความสำคัญของภาษาลาวครั่ง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ภาษาลาวครั่งในตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย โดยใช้การพรรณาตามวัตถุประสงค์ในประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

จากการศึกษาความเป็นมาของชาวลาวครั่งในตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่า แต่เดิมชาวบ้านนามีชุมชนอยู่บริเวณที่เรียกกันในปัจจุบันว่ากะดีเดียว แต่เนื่องจากในอดีตที่ดินที่อยู่ในปัจจุบันดังกล่าวเกิดน้ำท่วมซ้ำซากไม่สามารถอยู่อาศัยได้ จึงค่อยเป็นค่อยไปโยกย้ายมาเรื่อย ๆ เพื่อหาแหล่งที่อยู่อาศัยที่มั่นคงตามพื้นที่รกร้างว่างเปล่าที่มีลักษณะเป็นที่ดอนพออยู่อาศัยทำกินได้ จนกระทั่งเกิดเป็นชุมชนถาวรอยู่ที่บ้านนาได้ในปัจจุบัน

ในส่วนของความเชื่อ จารีต ประเพณี และพิธีกรรมเกี่ยวกับผีเจ้านาย ชาวลาวครั่งถือเรื่องความเชื่อในการนับถือผีเจ้านาย ถือเป็นศูนย์รวมของจิตวิญญาณของกลุ่มชนในระดับสังคม ในแต่ละชุมชนมักมีผีเจ้านายในชุมชนของตนเอง ซึ่งมีภาพในความเชื่อ (มโนทัศน์) ว่าเป็นบุคคลในอดีตที่บรรพบุรุษตนเองเคารพนับถือสืบต่อกันมา ซึ่งไม่สามารถบอกเล่าถึงที่มาที่ไปได้ เชื่อว่าบุคคลในอดีตรับการเคารพนับถือเป็น “เจ้านาย” นั้น อาจมีวีรกรรมที่ยอมรับนับถือในบุญบารมี และอำนาจในการปกป้องดูแลชาวลาวครั่งให้มีชีวิตอย่างปกติสุขตลอดมา

ชาวเวียงจันทน์จำนวนมากได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยและในจำนวนนั้นหลายร้อยคนเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตชุมชนบ้านนา หมู่ที่ 1 ตำบลโพรงมะเดื่อแห่งนี้ โดยในช่วงกลุ่มชนนี้ยึดอาชีพการทำครั่งและสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคนเรียกกันติดปากว่า “ลาวครั่ง” เอกลักษณ์สำคัญของกลุ่มลาวครั่งคือการนับถือผีเจ้านาย ซึ่งตามมโนทัศน์เชื่อว่าเป็นบุคคลที่มีวีรกรรม มีบุญบารมี และถือเป็นวิญญาณที่คุ้มครองชาวลาวครั่งให้ดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุขเช่นเดียวกับความเชื่อ ตลอดจนวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นหลายอย่างทั้งเครื่องแต่งกาย อาหารการกิน เครื่องดนตรีอย่างกลองยาวและแคน

รวมไปถึงเครื่องจักรสานที่เกือบจะเลือนหายไป จนกระทั่งในช่วงหลัง ทางเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อได้จัดประกวดภูมิปัญญาชาวบ้าน ทางชุมชนบ้านนาได้นำกลองยาว แคน มาเล่นประกวด จนได้รับรางวัลชนะเลิศ โดยมีลุงบิน ทาทราย ที่เป็นครูภูมิปัญญาด้านนี้เป็นตัวนำ

ภาษาของชาวลาวครั่งนั้นจัดอยู่ในตระกูลไท-กะได มีความคล้ายคลึงกับภาษาลาวในแถบภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศสาธารณารัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เช่น แขวงหลวงพระบาง แขวงไชยบุรี รวมทั้งภาษาพูดในจังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดเลย ซึ่งอยู่ใกล้กับแขวงหลวงพระบาง และแขวงไชยบุรี และมีความคล้ายคลึงกับภาษานครไทยภาษาที่ใช้พูดในอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ลักษณะครอบครัวของชาวลาวครั่ง ในอดีตชาวไทยลาวครั่งจะอาศัยอยู่ร่วมกันในลักษณะของครอบครัวขยาย ประกอบด้วย ปู ย่า ตา ยาย พี่ ป้า น้า อา พ่อ แม่ และลูก โดยผู้สูงอายุในบ้านมีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ภายในครอบครัว

จากการสัมภาษณ์ถึงสาเหตุของการหายไปของภาษาลาวครั่งจากกลุ่มประชากรในตำบลโพรงมะเดื่อ พบว่า การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้นนั้นทำให้เกิดค่านิยมใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมในปัจจุบันทำให้มีวัฒนธรรมอื่นเข้ามามากขึ้น ผู้คนมีอิสระมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมของคนในชุมชนที่เปลี่ยนไป เป็นสังคมแห่งการทำงานมากเกินไป หรือแม้กระทั่งการขาดการติดต่อกันระหว่างผู้ที่พูดภาษาเดียวกัน เป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้ภาษาลาวครั่งนั้นหายไปหรือมีการใช้ภาษาลาวครั่งกันน้อยลง

อย่างไรก็ตามการอนุรักษ์ภาษาอันทรงคุณค่าไม่ให้สูญหายหลงลืมไปจากความทรงจำโดยเฉพาะในคนรุ่นใหม่ที่คล้อยตามไปกับกระแสแห่งสังคมภายนอกก็ควรมีแนวทางการอนุรักษ์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ส่งเสริมในผู้ใหญ่ในครอบครัวมีการสนทนากันเป็นภาษาลาวครั่งเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและจดจำภาษาลาวครั่งเพื่อให้เยาวชนรุ่นต่อ ๆ ไปได้สืบทอดภาษาลาวครั่ง ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาลาวครั่งหรือความเป็นมาของภาษาลาวครั่งให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักมากขึ้น ส่งเสริมศูนย์การเรียนลาวครั่งในชุมชนโพรงมะเดื่อ ให้คนทั่วไปรู้จักมากขึ้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมภาษาลาวครั่งและวัฒนธรรมของลาวครั่ง นอกจากนี้ยังควรใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งทางวัฒนธรรมการใช้ภาษาลาวครั่งและเห็นความสำคัญของภาษาลาวครั่งต่อไป

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ภาษาลาวครั่งในตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีผลการวิจัยที่ตรงและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา ซึ่งทางผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลที่อาศัยการลงพื้นที่ในการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่า ชาวลาวครั่งมีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน มีอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์เป็นของตนเอง แต่หากการเปลี่ยนแปลงไปของสภาพสังคมในปัจจุบันทำให้วัฒนธรรมบางอย่างผิดแปลกและหายไปโดยเฉพาะภาษาถิ่น รวมไปถึงการขาดการติดต่อกันระหว่างผู้ที่พูดภาษาเดียวกันและการที่สังคมในปัจจุบันเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมเป็นแบบสังคมเมือง ผู้คนจึงต้องย้ายออกไปเพื่อประกอบอาชีพอื่น ส่งผลให้ภาษาลาวครั่งในตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีผู้ที่พูดได้จำนวนน้อยลงหรือเรียกได้ว่ามีการใช้สนทนากันในชีวิตประจำวันกันน้อยนั่นเอง

อย่างไรก็ตามเนื่องจากชาวบ้านตำบลโพรงมะเดื่อได้มีการสร้างศูนย์การเรียนรู้ลาวครั่งในบริเวณวัดโพรงมะเดื่อ เพื่อให้เยาวชนรุ่นหลังได้มาศึกษาหาความรู้และร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวลาวครั่งรวมไปถึงภาษาลาวครั่งด้วยนั้น ยังมีอีกหลายแนวทางที่สามารถอนุรักษ์ภาษาลาวครั่งให้คงอยู่ต่อไปได้โดยการส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้ใช้ภาษาลาวครั่งในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดความเคยชินแก่ลูกหลาน การส่งเสริมสถาบันการศึกษาให้นำภาษาท้องถิ่นเข้าสู่ระบบโรงเรียนให้เข้ากับแต่ละพื้นที่ เป็นตัวเลือกที่สำคัญของการเลือกใช้ภาษาหรือแม้กระทั่งใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ภาษาลาวครั่งเป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไปไม่เพียงแต่รู้จักภายในชุมชนเท่านั้น ทั้งนี้ ไม่เพียงแต่ชาวบ้านตำบลโพรงเดื่อเท่านั้นที่ต้องการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาวัฒนธรรมลาวครั่ง แต่ยังมีอีกหลายพื้นที่ที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่งยังคงมีการสืบสานและอนุรักษ์ให้คงอยู่สู่คนรุ่นหลังต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนโพรงมะเดื่อตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกับครอบครัวลาวครั่งและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบในวิถีชีวิตของชาวลาวครั่ง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากหลาย ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาคือ ผศ.ดร.ปราถนา แซ่อึ้ง โดยการแนะนำตรวจแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของ ผศ.ดร.ปราถนา แซ่อึ้ง เป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ในขณะนี้

ขอขอบคุณนายอัมพันธ์ ทองโชติ และนางอัมพร ใสเอี่ยม และนางเล็ก ทองโชติ ผู้ให้ข้อมูลที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะ และแนวคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์

ขอขอบคุณศูนย์การเรียนรู้พิพิธภัณฑ์วัดโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผู้ให้ข้อมูลหลักสองท่าน คือ นางมาลี บ่อแก้ว และนายกมลพรรณ์ บ่อแก้ว ที่สละเวลาให้ข้อมูลประวัติความเป็นมา และภาษาของชุมชนลาวครั่ง จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

กมนพรรทน์ บ่อแก้ว. ปราชญ์ชุมชนชาวครั่ง. (2563). **สัมภาษณ์.** 1 มีนาคม.

กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่งโพรงมะเดื่อ. (2560). **รำบวงสรวง.** ค้นเมื่อ มีนาคม 25, 2563, จาก https://www.facebook.com/LaoKhung.Thailand/posts/1538936639451589/

ณรงค์ เส็งประชา. (2544). **วิถีไทย.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

บังอร ปิยะพันธุ์. (2541). **ลาวในกรุงรัตนโกสินทร์.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ประกาศิต แปลนพิมาย และอร่าม กาหภักดี. (2548). **ประวัติความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายลาวครั่ง.** ค้นเมื่อ กุมภาพันธ์ 28, 2563, จาก https://sites.google.com/site/phasathaionline/hnwy-kar-reiyn-ru9.

พระพุฒินันทน์ รัสิโย (ธนธรรมโรจน์). (2562). **การวิเคราะห์อัตลักษณ์ของชุมชนลาวครั่งตามหลักพระพุทธศาสนาในจังหวัดนครปฐม.** วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ภัทรดิฐ ขันธเสมา, ชาวครั่งในชุมชน. (2563). **สัมภาษณ์.** 3 มีนาคม.

มยุรี ถาวรพัฒน์ และคณะ. (2549). **สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ลาวครั่ง.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์.

มาลี บ่อแก้ว, หัวหน้าศูนย์อนุรักษ์ชาวลาวครั่ง. (2563). **สัมภาษณ์.** 1 มีนาคม.

เล็ก ทองโชติ, ชาวครั่งในชุมชน. (2563). **สัมภาษณ์.** 20 กุมภาพันธ์.

สมทรง บุรุษพัฒน์ และคณะ. (2554). **การใช้ภาษาและทัศนคติต่อภาษาและการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย.** นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2531). **วัฒนธรรมกับการเปลี่ยนแปลง.** กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊พ.

สิลา วีระวงส์. (2539). **ประวัติศาสตร์ลาว.** กรุงเทพฯ: มติชน.

สีนัน ทองรุณ, ชาวครั่งในชุมชน. (2563). **สัมภาษณ์.** 1 มีนาคม.

สุทราภรณ์ ตาลกุล และคณะ. (2559). การสื่อสารเพื่อสืบทอดภาษาถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดสกลนคร. **วารสารบัณฑิตศึกษา, 13** (63), 169-180.

สุวรรณ ขันธเสมา. ชาวครั่งในชุมชน. (2563). **สัมภาษณ์.** 3 มีนาคม.

อัมพร ใสเอี่ยม, ชาวครั่งในชุมชน. (2563). **สัมภาษณ์.** 29 กุมภาพันธ์.

อัมพันธ์ ทองโชติ, ปราชญ์ชุมชนชาวครั่ง. (2563). **สัมภาษณ์.** 29 กุมภาพันธ์.

เอกศิริ ใสเอี่ยม, ชาวครั่งในชุมชน. (2563). **สัมภาษณ์.** 29 กุมภาพันธ์.